

6190/III
06
РУСКИЙ ПРАВОТАРЬ НАРОДНЫЙ.

III.

229

ВОЙСКОВА ТАКСА.

Написавъ

Харко Таранъ.

Цѣна 10 кр. а. в.

У Львовѣ.

Накладомъ редакціи „Батькôвщины“.

Зъ друкарни Товариства имени Шевченка,
пôдъ зарядомъ К. Беднарского.

1881.

ВѢДЪ ВЫДАВНИЦТВА „РУСКОГО ПРАВОТАРЯ НАРОДНОГО.“

Вже вѢдъ давна зѢ всеѣхъ сторѢнѢ домагають ся у насѢ „Руского Правотаря“. Указують именно на потреби на селѢ, де не такѢ легко вѢ якѢй небудѢ справѢ можна зарадити ся. Особливо жѢ потрѢбный Правотарь для народа, котрый задля невѢдомости правныхъ приписѢвъ дуже часто наражений есть на великѢ шкѢды и страты, вмотуе ся вѢ всеѣлякѢ процесахъ, платитѢ кары або тратитѢ маетокѢ, або удае ся до покутныхъ писарѢвъ, котрѢй его выкорыстують. Не дасть ся заперечити, що незнане уставѢ и приписѢвъ правныхъ причинило ся у насѢ дуже до зѢубоженя народа.

Тому-то неразѢ вже завзывано и по газетахъ и на зборахъ до уложеня „Руского Правотаря“, вѢ котрѢмъ бы вѢ всеѣхъ правничихъ справахъ, якѢ звычайно у насѢ трафляють ся, можна зарадитись. ОднакѢ выдане цѢлого Правотаря вѢ однѢй книжцѢ е дѢло за трудне: оно вымагае и великой працѢ, бо подѢбный книжки польскѢй або нѢмецкѢй суть або лихо уложенѢй або не вѢдповѢдають нашимъ потребамъ, и великого кошту, бо кѢлька тысячъ зол. реньскихъ, якого выдатку анѢ вѢдъ поодинокихъ осѢбъ анѢ вѢдъ котрого небудѢ товариства нашего годѢ вымагати.

Задля того постановила редакцѢя „БатькѢвщины“ выдати „Руского Правотаря“ книжѢчками, зѢ котрыхъ ще й тотѢ выгода, що легко ихъ и бѢднѢйшому чоловѢкови набути. ДосѢ выйшли три книжѢчки: „О опѢкунахъ и кураторахъ“ „О новѢмъ податку грунтовѢмъ“ и „Войскова такса“. КнижѢчки тѢй пишуть досвѢдченѢй правники, добре ознакомленѢй якѢ зѢ уставами и приписами правными такѢ и зѢ потребами

6190/III

РУСКИЙ ПРАВОТАРЬ НАРОДНЫЙ.

06

III.

229

ВОЙСКОВА ТАКСА.

Написавъ

Харко Таранъ.

Цѣна 10 кр. а. в.

У ЛЬВОВѢ.

Накладомъ редакціѣ „Батькѣвщины“.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка,
пѣдъ зарядомъ К. Беднарского.

1881.

РУСЬКА ПРАВОТАРЬ НАРОДНИЙ

III

ВОЛКОВА А. П.

УДІЛОВА ЗАКОННОСТЬ І ВІСЬМЬ 1880

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ 10082 1

Чи ты, рускій народе, забираєшь ся не менше совѣстно и щиро платити и той новый податокъ грошевый, якъ совѣстно и щиро платишь податокъ крови, а то й не розбираючи, чи вѣнъ правно буде належати ся чи нѣ? чи ты готовишь ся зъ подобною покорою и байдужестію щедро оплачуватись и за сей податокъ ласымъ на твои грошѣ секвестраторамъ, колектантамъ, писарямъ и тымъ подобнымъ комисарямъ „великого колѣна“, якъ до теперь оплачуешь ся за давній податки сталі? чи за стягане и секвестраціѣ того податку прійдеть ся тобѣ зновъ платити може стѣлько, щѣ и самъ податокъ выносить?

Новый, небувалый податокъ — новый тягаръ. Треба отже зъ нимъ конче ознакомитись, щобы хочъ знати, коли та кѣлько пѣсля уставы належить ея его платити, щобы отже не платити его тогды, колибъ вѣнъ правно не належавъ ся.

Вже въ уставѣ зъ 5. Грудня 1868 (нр. 151 Дн. з. д.), котрою заведено установу, що панъ чи слуга, хлопъ чи жидъ, богачъ чи бѣднй, кождый мусить въ войску служити, хто не є нездалый, хорый або калѣка, — отже вже въ той уставѣ §. 55-ый постановивъ, що той, хто не мѣгъ бути принятый до войска або лядверы, мае оплачувати таксу войскову на заосмотрене войсковыхъ инвалідѣвъ (калѣкъ). Теперь же устава зъ 13. Червня 1880, щѣ то єѣ мнувшого року ухвалила рада державна у Вѣдни, докладно приписує, хто и кѣлько мае той таксы войскової платити, та на що мають обернути ся зѣбрані зъ той таксы грошѣ.

Передовеѣмъ треба знати, що сю таксу прійде вже сѣго року першій разъ платити и то (пѣсля §. 9.) при кѣнци

Цвѣтня за минувшій рѣкъ (1880), — що отже вже недалекий часъ, якъ прийде першій разъ досвѣдчати того тягару.

Въ цѣлѣй австро-угорскѣй монархіи має що найменше два міліони зр. а. в. зѣбрати ся зъ тои таксы, — а то зъ самои Долитавіѣ т. е. краѣвъ, зъ котрыхъ выбирають ся послы до рады державнои у Вѣдни, міліонъ и 142 тысячъ (1,142.000) зр. а. в., а решта т. е. 858 тысячъ зр. зъ Угорцины. Суму ту, 2 міліоны, роздѣлено мѣжь Долитавію а Угорцину пѣсля того, кѣлько рекрутѣвъ рѣкъ-рѣчно въ обохъ половицяхъ державы побирае ся.

Зъ тыхъ двохъ міліонѣвъ рѣчнои таксы має ся утворити окремый фондъ таксы войсковои, назначеный 1) на полѣпшене долѣ инвалідѣвъ, и 2) на заосмотрене вдѣвъ и сирѣтъ по инвалідахъ, побираючихъ платню, и по жовнѣряхъ, помершихъ на вѣйнѣ або зъ ранъ военныхъ.

Може однакъ лучити ся (и то дуже правдоподѣбно), що въ цѣлѣй державѣ прийде зъ тои таксы бѣльше, нѣжь два міліоны зр. рѣчно. Звыжка надъ тѣ два міліоны буде вже ити на загальнѣ потреби державы т. е. буде доходомъ скарбу державного, а за те держава приймила на себе обовязокъ, веспирати родины тыхъ, що то ихъ въ мобілізації покликано до службы войсковои, сли тота родина пѣдмоги буде потребувати и о ню просити.

Податокъ сей — подумае собѣ каждый рускій чоловікъ — зовсѣмъ справедливый, а цѣль его дуже хороша. Бо и справдѣ, чи може що бути справедливѣйшого и красшого якъ те, щобъ той, хто своєю грудію заслоняе цѣсаря и край, на випадокъ калѣцтва мавъ забезпеченый кусокъ хлѣба, абы родина его мала забезпечене удержане, та щобъ до того причинялись власне тѣ, що не платяють податку крови, не надставляють своєї груди на неприятельскій кулѣ?

Крѣмъ того подумае не оденъ: „Я за сей податокъ не бою ся, скорше буду его яко инвалідъ самъ або по моѣй

смерти жѣнка и дѣти побирати, а нѣжь платити. Най его платять жиды!“

На те вѣдповѣмо :

Въ тѣмъ власне цѣла штука, щобъ таксу ту платили ти, що єѣ правно, пѣсля ustawy мають платити, якъ примѣромъ жиды, котрѣ такъ хитро и проворно тысячными штучками знають усувати ся вѣдъ службы войскової, а щобъ зновъ цѣлый тигарь тои таксы не спадавъ на хлѣборобѣвъ, — бо власне устава, о котрѣй говоримо, має дуже добру фѣрточку, котрою можуть тотѣ самѣ жиды, що выкрутили ся вѣдъ войска, такожъ усунути ся вѣдъ плаченя тои таксы; а що, якъ выше сказано, зъ тои таксы мусить вплинути що найменше 2 миліоны, то легко може статись, що християне а особливо хлѣборобы, оплачуючѣ такъ совѣстно податокъ крови, будуть такожъ платити и таксу войскову за жидѣвъ, ухилияючихъ ся вѣдъ службы войскової.

Поговорка, що параграфъ (§) має два гачки и що можна нимъ въ ту и въ другу сторону вывернути, тутъ въ повни має застосоване. Тому́ то, повтаряемо, треба зъ уставою о таксѣ войсковѣй ознакомитись, щобъ гачокъ §-у на свою сторону навернути и платити лишъ тамъ, де устава конче каже.

Придивѣмъ же ся уставѣ зъ 13. Червня 1880 р.

Она складає ся зъ трѣхъ частій: I. Приписы о таксѣ войсковѣй (§§ 1—12); II. Приписы за фондъ таксы войскової (§§ 13—16); III. Про запомогу родини мобілізованыхъ (§§ 17—24).

Часть перша.

Въ нѣй говорить ся про те, хто має платити таксу а хто увѣльнненый вѣдъ неѣ, коли устає обовязокъ платити, дальше коли належить ся єѣ платити, кѣлько и де ?

1.

Хтожь обовязаный платити таксу войскову?

1. Тѣ, котрыхъ задля якогось природного ихъ калѣцтва або слабосильности при ревізїи асентирунковѣй, яко зовсѣмъ до войска нездалыхъ, пущено и вымазано разъ на все зъ лісты асентирунковой, дальше тѣ, котрыхъ яко нездалыхъ не принято въ остатнѣй клясѣ вѣку, въ котрѣмъ обовязанї до бранки ставити ся, въ кѣнци и тѣ, котрыхъ пущено вже пѣсля того, якъ выйшли зъ остатной клясы, а то такожь задля ихъ нездатности.

Законъ войсковый зъ р. 1868, о котрѣмъ вже выше згадувано, розрѣжнїе межї зовсѣмъ непридатными до войска а такими, котрї лишь на якїйсъ часъ непридатнї. Першихъ пускають разъ на все и вымазують зъ выказѣвъ, мовбы они для войска умерли, а другихъ тримають въ евіденці такъ, що хотяй бы они и въ всѣхъ трѣхъ клясахъ не придали ся, то до 30-ого року житя въ разѣ вѣйны можуть бути до лініѣ а до 32-ого року до ляндверы покликанї; они становлять такъ звану „заступаючу резерву“, для рѣжниці вѣдъ „резервы“, до котрой переходять тї, щѣ выслушили 3 лѣта въ лініи.

Отже такъ зовсѣмъ нездалї якъ и тѣ, котрыхъ пущено въ послѣднѣй клясѣ або и пѣзнѣйше яко нездалыхъ, обовязанї платити таксу войскову. Нездавшї ся въ першихъ двохъ клясахъ не платять отже таксы за тї роки, сли ще въ третѣй клясѣ мають ся ставити.

Дальше обовязанї таксу платити:

2. Тѣ, щѣ въ послѣднѣй клясѣ вѣку, въ котрѣй мають ся ставити, або вже выйшовши изъ неи, зѣстали увѣльненї въ силу § 17-ого закона войскового вѣдъ службы войсковою,

и тѣ, щó въ силу §. 40, с. зак. войск. зѣ войска зóстали выпущені.

То значить: Пóсля § 17-ого войск. закона може на певный часъ бути увольненный вóдъ службы войсковои (лініѣ и ландверы):

1) единый сынъ такого вóтця, щó не може самъ заробляти, и овдовѣлои матери;

2) по смерти вóтця единый внукъ такого дѣда, котрый самъ вже не годенъ заробляти, и овдовѣлои бабки;

3) братъ цѣлкомъ осиротѣвшихъ молодыхъ братóвъ и сестеръ, однакъ вó всехъ тыхъ випадкахъ лишъ тогды, сли той сынъ, внукъ, братъ дѣйстно утримуе своихъ родичѣвъ, прародичѣвъ або братóвъ и сестры. То само вóдносить ся и до того сына, внука, брата, котрый, хочъ не единый въ родинѣ, але котрого братъ або браты служатъ вже въ вóйску, або мають меньше якъ 18 лѣтъ, або задля своего калѣцтва до нѣякого зарóбку нездóбнї, такъ щó обовязокъ удержаня родичѣвъ, прародичѣвъ и братóвъ та сестеръ спадае на того, щó мае ся ставити до асентирунку.

Словомъ §. 17-ый уст. войск. говорить о такъ званой „рекламаціи“. Отже, хто пóсля щó ино выказаныхъ правилъ реклямувавъ ся и комісія асентирункова (або на рекурсъ міністерство обороны краювои, а взглядно намѣстництво) въ 3-ѣй клясѣ або и пóзнѣйше увольнили его вóдъ войска, той мае платити таку войскову.*) Хто отже реклямуе ся въ I-ой и II-ой клясѣ, не платитъ таксы, хочбы реклямацію его принято.

§. 40. с) зак. войск. постановляе, щó принятый до войска може бути зѣ войска пущеный, сли зайдуть випадки означенї въ §. 17. т. е. сли стане ся щось такого, щó на

*) Пóсля §. 32. зак. войск. переходать они въ четвертой клясѣ вѣку до заступничои резервы.

того жовніря спаде обовязокъ утримувати хорого або калѣку батька, матѣрь-вдову, хорого або калѣку дѣда и т. д.

Словомъ, хто въ III-ѣй класѣ або пѣзнѣйше реклямувавъ ся и его реклямацію принято такъ, що его не асентировано, або хто вправдѣ бувъ асентированный але пѣзнѣйше задля причинъ, управняючихъ его до реклямаціѣ, выпущенный зѣоставъ зѣ войска, той мае платити таксу.

3) Дальше платити мають таксу: тѣ приняті до войска, щѣ стали ся непридатными до войска, закимъ ще выповнили обовязокъ войсковый (закимъ выслужили), и черезъ те пушено ихъ зѣ войска, однакъ то лишъ тогды, сли окалѣчѣли не черезъ службу войскову.

Хто же понавъ въ яке калѣцтво сповняючи службу войскову, той яко инвалідъ не тѣлько не платитъ таксы але навѣтъ може побирати патентальну инвалідску запомогу.

4) Наконецъ платити мають таксу: тѣ обовязані до службы войсковои, щѣ переселяють ся зѣ Австріѣ въ иншу державу, закимъ выслужили въ войску приписанный часъ т. е. три лѣта въ лініи, сѣмъ лѣтъ въ резервѣ а два лѣта въ краевѣй оборонѣ (ляндверѣ).

Хто належить до лініи або до резервы, а хоче зѣ Австріѣ переселити ся, той мусить просити державне міністерство вѣйны о увѣльнене вѣдъ службы войсковои; належачі же до краевѣи обороны мають о те просити міністерство краевѣи обороны.

Всѣ тогѣ, щѣ-сьмо ихъ вычислили вѣдъ 1 до 4, мають таксу войскову лишъ тогды платити, якъ мають свѣй власный маетокъ або якій дохѣдъ, зѣ котрого можуть самі удержувати ся. Если жъ они не мають нѣякого анѣ маетки власного анѣ доходу, такъ що удержують ихъ цѣлкомъ або по бѣльшѣй части родичѣ або прародичѣ або прибрані родичѣ: тогды обовязокъ платити таксу войскову

переходить на тоті особы, щó ихъ удержуютъ и щó то пòсля законòвъ цивільныхъ мають обовязокъ старати ся о удержане своихъ дѣтей або внуковъ або прибранныхъ дѣтей, и то въ тóмъ порядку и такъ довго, якъ се приписуе книга законòвъ цивільныхъ.

Пòсля §. 141 законòвъ цивільныхъ має передъ всѣми отець обовязокъ такъ довго старати ся о утримане своихъ дѣтей, поки они самі себе не зможуть удержати и на жите заробити. Сли жь отець не має маетки або не може зъ своихъ доходòвъ дѣтей выживити, або сли отець умре: то о удержане дѣтей має старати ся мати, а сли и тота убога або вже не жиє, то родичѣ вòтця, а пòсля тыхъ родичѣ матери (§. 143 зак. цив.). §. 183 зак. цив. приписує, щó межи прибранными дѣтьми а прибранными родичами заходять тї самі права, щó межи слюбными дѣтьми и родичами.

Въ той отже спосòбъ обовязокъ удержувати дѣти мають: слюбный отець, мати, прибрані родичѣ, прародичѣ зъ батькòвскои родини, прародичѣ зъ материнои родини.

Що до неслюбныхъ дѣтей, то обовязокъ выживляти и выховувати ихъ почиває лишъ на вòтци и матери и ихъ спадчинахъ, але не на прародичахъ.

Хто обовязаний выживляти дѣти, той має за нихъ платити таксу войскову. На дальшихъ своякòвъ и на довшій часъ не розтягає ся обовязокъ платити таксу войскову за тыхъ, щó обовязані служити у войску и властиво самі пòсля повысшихъ приписòвъ (1 до 4) мають еѣ платити.

Якъ довго обовязокъ платити таксу тяжить на родичахъ, прародичахъ, прибранныхъ родичахъ, не можна домагаться жадной таксы вòдъ вычисленыхъ пòдъ 1 до 4 обовязаныхъ, — и на вòдворотъ, якъ довго таксу ту платять самі обовязані, не мають еи вже платити родичѣ, прародичѣ и прибрані родичѣ.

2.

Однакожь обовязокъ платити таксу войскову не есть безъусловный т. е. такіъ, щó его мусить каждый заплатити, на кого вѣнъ пѣсля щó ино высказаныхъ правилъ припадае. Противно въ уставѣ вычисленіи въ §§-ахъ 5 до 7 выпадки, въ котрыхъ можна увѣльнити ся вѣдъ того обовязку, и выпадки, въ котрыхъ той обовязокъ устает.

Хтожь увѣльненный вѣдъ таксы войсковои ?

1. Тоті, щó задля якогось калѣцтва тѣлесного або духового не способнї старати ся анѣ о свое удержане анѣ о удержане тыхъ своякѣвъ, котрыхъ пѣсля уставы мають обовязокъ прокормлювати и выховувати, а не мають нѣякого маекту анѣ доходу ;

2. Тоті, щó мають заосмотрене убогихъ, т. е. тіи, щó яко убогї побирають зъ публичныхъ фондѣвъ запомоги або такой, принятї до публичныхъ домѣвъ добротчинныхъ, мають тамъ удержане ;

3. Всѣ обовязанї служити въ войску, котрыхъ обовязокъ зачавъ ся ще передъ р. 1875, а котрї зъ якои будь причины (нездѣбности, реклямаціѣ) въ войску не служатъ. Хто проте хотьбы разъ ставивъ ся до войска при звычайнѣмъ асентирунку передъ р. 1875, той увѣльненный вѣдъ таксы войсковои, бо обовязокъ зачинае ся ажъ вѣдъ тыхъ, щó першїй разъ въ р. 1875 ставили ся або ставити ся мали и зъ якои причины въ войску не служатъ.

4. Хто вправдѣ до властивои войсковои службы не придавъ ся и до войска не належить, однакъ въ часѣ вѣины ужитый зѣстане до иншихъ военныхъ цѣлей, котрї вѣдноувѣдають его звычайному занятю, н. пр. урядникъ до канцеляріѣ войсковои, швецъ, кравецъ и т. д. до фабрики войсковои. Такожъ и ті, щó въ загальнѣмъ ополченю (ляндштурмѣ) брали участь, увѣльненїи суть вѣдъ таксы войсковои за той рѣкъ, въ котрѣмъ ихъ до цѣлей военныхъ ужито.

3.

Коли устаете обвязокъ платити таксу?

1. Якъ умре той, щó бувъ обвязанный еѣ платити.

2. Коли обвязанный платити таксу окалѣчѣе чи то на тѣлѣ чи на души такъ, що не може анѣ себе анѣ свои дѣти и внуки утримувати, а не має достаточного до того маєтку, — або сли обвязанный таксу платити такъ зъубожѣе, що дѣстане заосмотрене убогихъ.

3. Сли обвязанный таксу платити переселить ся до другого округа австро-угорской монархіѣ, устаете той обвязокъ въ тѣмъ окрузѣ, зъ котрого переселивъ ся, а зачинае ся въ тѣмъ, до котрого переселивъ ся. Приписъ той длятого принято въ законъ, бо, якъ побачимо низше, списы обвязанныхъ укладати ся мають пѣсля політичныхъ округѣвъ и въ загалѣ наложене и стягнене таксы войсковою поручено політичнымъ властямъ.

Сли тая особа, щó має служити въ войску и, якъ въ першѣмъ куснику сеи части розвѣдки выказали-сьмо, властво обвязана платити войскову таксу, зъ котрой небудь изъ вычисленныхъ що ино чотырохъ причинъ буде увольнена вѣдъ таксы, або сли що до той особы обвязокъ платити таксу зъ котрой небудь зъ що ино вычисленныхъ трѣхъ причинъ устане: на той часъ не мають вже той таксы платити и родичѣ, прибрані родичѣ и прародичѣ.

Причины, задля котрыхъ увольняе ся обвязанныхъ вѣдъ таксы, и причины, задля котрыхъ устаете обвязокъ платити таксу, се фѣрточки, о котрыхъ мы на самѣмъ вступѣ говорили, котрыми именно можна вылизнути ся навѣтъ незаслужено и неправно вѣдъ сеи таксы.

Проте повиненъ каждый добре обзнакомити ся зъ тымъ закономъ, щобы мѣгъ въ данѣмъ разѣ корыстати зъ добро-

дѣйствъ его, та щобъ добродѣйствъ тыхъ не надъуживали власне тѣ, що якъ найменше до того мають права.

4.

Коли має ся платити такса войскова?

Тѣхъ, котрыхъ мы вычислили яко обовязаныхъ до плаченя таксы пѣдъ ч. 1, 2, 3, а котрѣ вѣшли въ оденъ зъ тыхъ стосункѣвъ ще передъ оголошенемъ сеи уставы т. е. передъ 19-ымъ Червня 1880, то значить, кого передъ тымъ, почавши вѣдъ р. 1875, вымазано зъ листы пописовыхъ яко зовсѣмъ нездалого або хто въ лѣтахъ 1877, 1878, 1879 и 1880 яко въ третѣй класѣ вѣку не придавъ ся або реклямувавъ ся и т. д.: всѣ тотѣ мають першѣй разъ платити таксу вже за р. 1880, и то при кѣнци Цвѣтня 1881 р. — Такъ само и на будучнѣсть: завсѣгды буде ся таксу ту платити въ Цвѣтнѣ за рѣкъ минувшѣй, отже въ Цвѣтнѣ 1882 за р. 1881, въ Цвѣтнѣ 1883 за р. 1882, и т. д.

Платити таксу не має ся черезъ цѣле житѣ, тѣлько за тотѣ лѣта, котрѣ обовязанѣй мавъ въ войску служити.

Такожь такса тота не е стала, то значить завсѣгды у якои особы тота сама, однако за велика; противно она змѣняе ся, если маетокъ обовязаного змѣняе ся. Хто вѣйде въ оденъ зъ вычисленыхъ пѣдъ 1, 2, 3 стосункѣвъ по оголошеню сеи уставы т. е. по 19-ѣмъ Червни 1880, той буде мусѣвъ платити таксу за р. 1881 ажъ въ р. 1882.

Хто протѣ, стявляючись въ р. 1881, зовсѣмъ не придасть ся для войска и вымазанный зѣстане зъ листы, або хто въ р. 1881 яко въ послѣднѣй класѣ вѣку задля нездатности зѣстане пущенѣй або хто въ тѣмъ-же роцѣ, служачи въ войску, окалѣчѣе не зъ причины службы, такъ що дальше не здасть ся до службы: той має платити таксу за кождѣй рѣкъ, котрый бы бувъ служивъ въ войску, якѣбы не бувъ въ роцѣ 1881 не придавъ ся и не зѣставъ вымазанный, або якѣбы въ тѣмъ роцѣ яко въ послѣднѣй класѣ вѣку не бувъ пуще-

ный, або якбы не бувъ окалѣчѣвъ, лишь власне въ першихъ двохъ випадкахъ въ р. 1881 принятый зоставъ а въ послѣднѣмъ випадку не перестававъ служити, — отже въ першихъ двохъ випадкахъ настане обовязокъ платити таксу черезъ 12 лѣтъ, почавши вѣдъ р. 1881 (при чѣмъ першій разъ прійде платити въ Цвѣтні 1882 р.), а въ послѣднѣмъ разѣ ще тѣлько лѣтъ, кѣлько мавъ бы дослужити до 12 лѣтъ, такожъ рахуючи вѣдъ 1881 р. (першій разъ платити буде въ Цвѣтні 1882 р.). А хто зновъ въ р. 1881 яко въ 3-й клясѣ вѣдреклямуе ся або задля причинъ реклямаційныхъ, о котрыхъ вже була бесѣда, зѣстане зъ войска пущеный, той буде мусѣвъ платити таксу войскову за каждый рѣкъ, въ котрѣмъ мае правну причину увѣльнити ся черезъ реклямацію або бути выпущенымъ зъ войска, починаючи вѣдъ р. 1881, такъ що ему першій разъ прійде платити 1882 р. въ Цвѣтні.

Инакше рѣчь мае ся зъ тыми, що переселяють ся зъ Австріѣ. Очевидно, хто вывандрувавъ передъ тымъ, закимъ выйшла сея устава, той не буде платити сеи таксы ; але хто хоче вже теперь, коли выйшла сея устава, вывандрувати а обовязаный ще въ войску служити, або е въ такѣмъ вѣкѣ, що ще мавъ бы служити, хотяй дѣйстно задля нездатности не служить : той мусить, закимъ одержить позволене до переселеня, на разъ заплатити таксу ту за вѣдъ лѣта, котрѣ бы ще мавъ дѣйстно служити або въ котрыхъ бы мавъ бувъ служити въ войску, слибы ся бувъ придавъ.

5.

Кѣлько мае ся платити таксы войсковои ?

Передъ всѣмъ треба знати, хто вымѣрюе ту таксу и въ якій способъ.

Отже за-для вымѣреня таксы мае ся утворити въ кожѣмъ судовѣмъ повѣтѣ окрема комісія. До той комісіѣ належатѣ буде яко председа-тель начальникъ повѣтовои власти

адміністраційної (староста) и ще чотырохъ членѣвъ, зъ котрыхъ двоухъ выбирае тойже начальникъ (староста) а двоухъ выдѣль рады повѣтовой.

Повѣтова власть адміністраційна (староство) буде разомъ зъ начальниками громадъ (вѣйтами, а взглядно начальниками обшарѣвъ двѣрскихъ) доходить, кѣлько кождый не належачій до войска а обовязаный пѣсля своего вѣку въ войску служити має маетку, або якій має заробокъ та чистый дохѣдъ, а крѣмъ того кѣлько рѣчно платить податкѣвъ сталыхъ зъ додатками рядовыми але безъ додаткѣвъ краевыхъ, повѣтовыхъ и т. д., — дальше, чи не дѣткнули его якї та кї нещастя, якъ огонь, градъ, посуха, повѣнь и т. и.

Того самого буде староство доходить и взглядомъ родичѣвъ тыхъ, щѣ обовязанї властиво платити таксу, але не мають анѣ своего маетку анѣ достаточного заробку.

Веѣ тїи зѣбранї вѣдомости удѣляє староство комісіи, выбранѣй окремо для кождого судового повѣту, о котрѣй выше була бесѣда.

Комісія тая на пѣдставѣ тыхъ вѣдомостїй (данныхъ) орѣкае, чи, хто и кѣлько має платити таксы войскової. Якъ вже перше згадали-сьмо, такса войскова е змѣнна, такъ щѣ одного року може бути менша а другого бѣльша, — бо и мастокъ (дохѣдъ, заробокъ) обовязаного може бути одного року меншїй, другого бѣльшїй. Тому то и комісія та мусить щѣ року вимѣрювати на ново на кождого обовязаного ту таксу. Може она при тѣмъ майже зовсѣмъ довѣльно поступати, має лишъ заховувати отсей приписы :

Найперше : устава (§. 3) установляє 14 клясъ таксы, а то

въ	1-ѣй	клясѣ	такса	выносить	100	зр.
"	2	"	"	"	90	"
"	3	"	"	"	80	"
"	4	"	"	"	70	"
"	5	"	"	"	60	"
"	6	"	"	"	50	"

въ	7-ой	клясѣ	такса	выносить	40	зр.
"	8	"	"	"	30	"
"	9	"	"	"	20	"
"	10	"	"	"	10	"
"	11	"	"	"	5	"
"	12	"	"	"	3	"
"	13	"	"	"	2	"
"	14	"	"	"	1	"

Отже комісія може наложити тільки одну зъ тыхъ таксъ: 1, 2, 3, 5, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 зр. По серединѣ межи одною а другою таксою не може наложити, такъ само не може больше нѣжъ 100 зр. а меньше нѣжъ 1 зр. а. в. наложити.

Таксу 1 зр. мають платити тѣ, котрыхъ заробокъ або прихѣдъ рѣвнае ся звычайнѣй деннѣй платни зарѣбника, и на котрыхъ не приписано нѣ якого податку сталого, то значить котрѣ не мають нѣ Грунту нѣ хаты анѣ якого ремесла або доходу сталого, пр. пенсіѣ.

У тыхъ, щѣ платять якій податокъ сталый, такса войскова вимѣрюе ся пѣсля сего податку въ той способѣ, що одна десята часть того податку сталого зъ додатками рядовыми (однакъ безъ додаткѣвъ автономичныхъ т. е. крайвыхъ, индемнізаційныхъ, повѣтовыхъ, громадскихъ) звычайно буде таксою войсковою. Такъ н. пр. хтось реклямувавъ ся, бо мае удержувати свою матѣрь, а на него яко на наслѣдника записаный податокъ Грунтовый и домовый, котрѣ вразѣ зъ додатками выносять 38 зр. рѣчно; отже десята часть буде 3 зр. 80 кр., проте мала бы бути такса войскова 3 зр. 80 кр. Однакъ такой сумы нема анѣ въ 11-ой анѣ въ 12-ой клясѣ таксъ, — зближае ся она больше до 12-ой клясы нѣжъ до 11, проте той обовязаный повиненъ бы властиво платити пѣсля 12-ой клясы 3 зр. рѣчно. Комісія може однакъ вызначити вышшу або низшу клясу пѣсля того, чи обовязаный мае ще якій

окремый маєтокъ або заробокъ, прихѣдъ. Ось на пр. два газды мають однакї Грунта, платять однакї податки. У одного стоять обороги ще позаторѣчнї, 3 пары воликѣвъ, ажъ любо глянути, виглядають зъ оборо, пара коней въ стайни, кѣлька коровъ, кѣлканайцять овецъ и безрогъ; а у другого, щѣ забанкувавъ ся або иогорѣвъ, и стебелинки сѣна нѣ соломы не то зерна збѣжа нема, та собака не то курка не удержитъ ся. Справедливо отже, щѣбы той богачъ бѣльше заплативъ таксы нѣжъ той бѣднїй.

Комісія може такожъ причислити когось до низшої клясы, нѣжъ бы ся пѣсля податку и иншихъ обставинъ належало, сли его дѣткнуло яке нещасте елементарне: огонь, повѣнь, зараза на худобу и т. и.; може навѣтъ въ 4 послѣднихъ клясахъ зовсѣмъ увѣльнити на рѣкъ вѣдъ таксы, сли до того заходять важнї причины.

У родичѣвъ, прародичѣвъ и прибранныхъ родичѣвъ, котрї обовязанї за своихъ сынѣвъ платити таксу, вимѣрюе ся такса тота пѣсля тыхъ самыхъ засадъ. Одна лишъ заходить рѣжниця а то та, щѣ десята часть податку сталого, котрїй оплачуе та особа, дѣлитъ ся ще на тѣлько частїй, о кѣлько дѣтей або внукѣвъ та особа має старати ся, и ажъ тота часть представляе ся яко такса. Сли бы на пр. якїй отецъ мавъ 3 дѣтїй, и плативъ податкѣвъ сталыхъ 38 зр. рѣчно (вже зъ додатками рядовыми): то мавъ бы за одного сына, не здавшого ся до войска, платити таксу пѣсля 14 клясы т. е. 1 зр., — а то тому, щѣ 3 зр. (12 кляса) припадало бъ на самого того сына, сли бы вѣнъ плативъ самъ за себе таксу, платячи 38 зр. рѣчного податку сталого зъ додатками; а щѣ то отецъ за него платитъ, котрїй має трое дѣтей, то належитъ ся лишъ 1 зр. (14 кляса), бо 3 дѣлитъ ся на 3 части.

Зъ того всего отже може кождїй легко пѣзнати, щѣ вѣдъ комісїѣ дуже багато залежить, ба щѣ майже той цѣльнїй вимѣръ таксы лишеный комісїи до еи волѣ.

А що въ складъ той комісії ледво де дѣстане ся який нашъ простый селянинъ, бо панъ староста ледво чи покличе хлопа, а выдѣль рады повѣтровои ще ледвѣйше чи выбере хлопа, а впрочѣмъ хотьбы де и дѣставъ ся до той комісії одень члень-Русинъ, чи то хлопъ чи просвѣченный чоловѣкъ, сприяючій нашимъ рускимъ селянамъ, то другі 4 голоса его переголосують: тожь единый ратунокъ въ насъ самы хъ. Найперше вѣнты при доходженяхъ, котрі зарядять ц. к. староства, повинні не представляти господарѣвъ, обовязаныхъ платити таксу, яко великихъ богатырѣвъ, не звеличати ихъ мастку, якъ то часто зъ зле зрозумѣлого самохвальства ся дѣе, бо черезъ то найбѣльше имъ зашкодитъ ся. Ц. к. староства знають, кѣлько кождый господарь платитъ податкѣвъ сталыхъ зъ додатками рядовыми, — бо „табелю платничу“ дѣстае власне громада зъ ц. к. староства а взглядно зъ ц. к. уряду податкового, котрый пѣдлягае староству; а що значна часть, а може навѣтъ половиця всѣхъ господарѣвъ теперъ не платитъ бѣльше нѣжь 10 зр. (безъ додаткѣвъ автономичныхъ), то всѣ они належали бъ до 14-ои клясы т. е. платили бъ 1 зр. рѣчнои таксы, еслибы при доходженяхъ, якій зъ вѣйтомъ староство зарядить, не выказалось, що той або сей крѣмъ Грунту, хаты, вѣдъ котрыхъ оплачуе податокъ, мае ще богато иншого рухомого мастку: бо тогды комісія, накладаюча таксу войскову, певно зачислить его до высшой клясы.

Хто обовязаный платити таксу войскову, о тѣмъ може довѣдатись зъ выказу, котрый въ урядѣ громадскѣмъ на 14 день буде выставлений.

По друге: противъ ореченя комісії, котре мусить бути доручене кождому, хто мае таксу платити, прислугуе право рекурсу до намѣстництва до 30 день. По 30-хъ дняхъ (вѣдъ дня дорученя вѣзваня заплаты) внесеный рекурсъ не буде принятый анѣ увзгляднений.

Въ рекурсѣ належить выяснити, що комісія, вымѣряюча

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА

АН УРСР

№

10089

1

таксу, помылилась въ оцѣненію маетки и чистого доходу того, хто её мае платити.

Сли 2-а настоя (инстанція) вѣдкіне рекурсы а потвердитъ оречене комісіѣ, то дальше рекурсувати (до министерства обороны) вже не можна.

Рекурсы, якъ въ загалѣ всеѣ доходженя, поданя и доводы, потрібнѣи до вымѣру таксы войскової, вѣльнѣи суть вѣдѣ стемплѣвъ и оплатѣ.

Поданя и рекурсы належить вносити по руски.

Подаємо взорець рекурсу.

(Въ справѣ таксы войскової
вѣльне вѣдѣ стемпля.)

Высоке ц. к. Намѣстництво!

Противъ ореченя комісіѣ въ зѣ дня . . . ,
взглядомъ вымѣру таксы войскової за рѣкъ 1880, вно-
ситъ пѣдписаный, чуючись тымъ ореченемъ покривдженымъ,
слѣдуючѣи

р е к у р с ѣ :

Пѣдписаного умѣстила комісія въ . . . въ 10-у
клясу, приказуючи ему тымъ самымъ платити таксу
10 зр. а. в.; однакъ вымѣръ той полягае на хибныхъ
пѣдставахъ, и есть для мене дуже доткливимъ.

Якъ зѣ вытягу катастрального выплывае, пла-
титъ пѣдписаный вѣдѣ господарства пѣдѣ ч. д. 36 рѣчно
25 зр. податку Грунтового, а 5 зр. податку домового,
разомъ 30 зр. сталыхъ податкѣвъ. Пѣсле уставы зѣ
13-ого Червня 1880 ч. 70 Д. з. д. належало бы ся пла-
тити десяту часть той сумы, отже 5 зр. Однакъ мушу
тутъ пѣднести, що господарство пѣдѣ ч. 3 въ Н. не
належить выключно до мене, бо декретомъ признаня
%. спадщины %. належить въ половици до сестры. Хотя бы
увзгляднѣти мѣи прочѣи маетокъ рухомый, якъ инвен-
тарь живый и господарчѣи, складаючѣи ся зѣ нары ко-

ней, пары волѳвъ, 3 коровъ, 12 овецъ, 4 безрогъ, 2 возѳвъ, плуга и пр., котрый яко въ половици до мене належачій не представляе загальнои сумы 250 зр.: то все таки вымѣръ таксы шѣсть разъ бѳльшой, нѣжъ выносить десята часть податкѳвъ сталыхъ мною оплачуваныхъ, е дуже высокій.

Сли ще до того узгляднить ся неурожай и посуху, якї були торѳкъ, такъ що зъ озимины ледве вернуло ся зерно а сѣно ледве що выстарчить на прокормлене худобы: то справедливо належало мене за р. 1880 зачислити що найвыше до 13-ои клясы.

Упрашаю проте вымѣръ комісіѣ повѣтровои змѣнити такъ: щобъ я зачислений бувъ до 14-ои а що найбѳльше до 13-ои клясы обовязаныхъ платити таксу войскову.

Гринь Чабанъ.

Тысячнїи могутъ бути випадки покривдження вымѣромъ таксы войсковои. Всѣхъ ихъ годѣ предвидѣти.

Найчастѣйшїи однакъ випадки будутъ тотї, въ котрыхъ-то законъ увѳльняе вѳдъ таксы: а то у уломныхъ, убогихъ маючихъ заосмотрене и т. д., о котрыхъ була бесѣда въ уступѣ 2-ѳмъ и 3-ѳмъ.

Такъ н. пр. наложить на вѳтця таксу за сына; але отецъ зарѳбникъ и мае кѳлькоро дѣтей, такъ що не въ силѣ платити и пѳсля 14-ои клясы, а въ додатокъ сынъ, за котрого мае платити, такїи калѣка, що на себе и крейцара не заробить та лишь тягаромъ въ родинѣ. Въ тѳмъ випадку зовсѣмъ справедливо може отецъ домагати ся, щобъ его вѳдъ таксы увѳльнено.

6.

Де мае ся платити та такса?

Поборомъ и пересылкою таксы войсковои будутъ займати ся тїи самїи уряды, щѳ и податками сталыми, отже уряды податковїи и уряды громадскїи.

А залежности будуть такъ само стягати ся, якъ податки, черезъ екзекуцію адміністраційну.

7.

Задавнене.

Пѣсля ustawy зъ 18-ого Марта 1878 ч. 31 Д. з. д. мае держава право вымѣрювати таксы и данины за якійсь означений часъ лишь черезъ чотыри роки, не вчисляючи того року, въ котрѣмъ повставъ обовязокъ таксу платити; опѣсля задавняе ся вже те право, т. е. держава не мае права еѣ вымѣрювати и накладати.

Той приписъ вѣдносить ся и до таксы войсковои. И такъ н. пр. сего року настае для Ивана Н. обовязокъ платити таксу войскову за р. 1880. Однакъ при доходженяхъ староства зъ вѣйтомъ забувають на Ивана Н. и не накладываютъ на него таксы войсковои. Отже ще черезъ 4 роки може рядъ, якъ скоро довѣдае ся о тѣй помылцѣ, наложити на Ивана Н. таксу за р. 1880, т. е. ще въ лѣтахъ 1882, 1883, 1884 и 1885, бо сей рѣкъ (1881) не вчисляе ся въ тотѣ чотыри роки. Сли бы рядъ о тѣй помылцѣ довѣдавъ ся ажъ въ р. 1886, то вже не може таксы за р. 1880 вымѣрювати и накладати на Ивана Н., бо право вымѣрюваня и накладаня сеи таксы задавнивъ рядъ черезъ 4-лѣтне невыконуване.

Подѣбножь пѣсля той самой ustawy зъ р. 1878 мае держава право, стягати такѣ данины, котрѣ вже запали, черезъ шѣсть лѣтъ, рахуючи вѣдъ кѣнця того року, въ котрѣмъ данина запала.

Н. пр. на Павла Х. наложить сѣго року таксу войскову, его о томъ увѣдомлять а вѣнъ не рекурсуе, то значить прѣймае еѣ; таксы той однакъ не можна вѣдъ него сѣго року стягнути зъ якои будь причины; отже рядъ мае ще 6 лѣтъ право въ правный способъ политичною екзекуцією вѣдъ Павла Х. таксу ту стягати, т. е. по конецъ р. 1887.

Въ р. 1888 вже рядъ не може еи стягати, вже задавнивъ право стягання таксы, сѣго року занавшой.

Сли бы однакъ въ протягу тыхъ шѣстѣхъ лѣтъ доручено Павлови Х. наказъ заплаты, або заряджено ексекуцію або призволено Павлови Х. на проволоку заплаты, то задавнене перерывае ся, то значить : вѣдъ кѣнца того року, въ котрѣмъ ся тое стало, мусить на ново шѣсть лѣтъ минути, щобъ рядъ стративъ право стягнути вѣдъ Павла Х. таксу, сѣго року ему наложеноу.

Сли бы на обезпеку тои таксы заграблено у Павла Х. яку рѣчь рухому, то пѣсля §. 1483 закона цивѣльного рядъ мае право такъ довго заспокоити ся зъ того заставу, якъ довго рѣчь тую мае яко заставъ. А сли бы рядъ таксу заинтабулювавъ въ книжѣ Грунтовѣй на господарство Павла Х., то мавъ бы право черезъ 30 лѣтъ таксу ту зъ того господарства стягнути.

Додатковѣй уваги.

Вже пѣсля того, якъ написана и по бѣльшѣй части такожь и выдрукована була сеся наша розвѣдка, вышло дня 1-ого Цвѣтня с. р. въ Дн. Зак. Держ. нр. 26 розпоряджене министерства краевой обороны и скарбу зъ 20-ого Марта 1881, дотычаще переведеня уставы нами обговоренои. А коли въ тѣмъ розпорядженю е де-що такого, щѣ не одному може облекшити тягаръ таксы войсковои, то подаемо ще сихъ кѣлька додатковыхъ увагъ.

До I. Кто и за якѣй часъ мае платити?

Тѣ, котрыхъ вычислили-сьмо пѣдъ точкою 2) яко обовязаныхъ до оплаты таксы (котрѣй вѣдреклямувались), перестаютъ платити таксу вже вѣдъ того року, въ котрѣмъ, стративши пѣдставу до увѣльнення а възглядно выпущеня зъ войска, принятѣ зѣстали до войска. А у тыхъ, щѣ-сьмо ихъ вычислили пѣдъ 3 (окалѣчѣвший въ войску не черезъ службу войскову), зачинае ся обовязокъ оплаты вѣдъ року, котрый

послѣдуе по томъ роцѣ, въ котромъ стали ся непридатными до войсковои службы; такъ н. пр. сли бы хтось сѣго року ставъ ся непридатнымъ до дальшой службы, то у него обовязокъ платити таксу зачне ся ажъ зъ р. 1882. Сли бы нездѣбнымъ ставъ ся въ послѣднѣмъ роцѣ, якій ще мае служити у войску, то вже зовеѣмъ не буде платити таксы.

До IV. Коли мае ся платити?

Сли обовязаный до оплаты таксы хоче хочбы лишъ на означеный часъ выѣхати за границу, але въ томъ власне часѣ припадае вымѣръ и побѣръ таксы, то передъ выданемъ пашпорту староство мае постарати ся, щобы за всѣ лѣта, якъ довго пашпортъ трѣває, вымѣряно и (зъ горы за всѣ лѣта) стягнуто таксу. Однакожь сли бы въ часѣ, коли его нема, уставъ за котрый рѣкъ обовязокъ платити таксу, то мае право домагати ся звороту грошій.

Сли бы староство мало причины припускати, що просячий о пашпортъ хоче разъ на все зъ Австріѣ переселити ся, то передъ выданемъ пашпорту може зарядити вымѣръ и побѣръ таксы зъ горы за всѣ лѣта, за які выѣзджающий за границу обовязаный платити.

До V. Кѣлько мае ся платити.

Якъ знаемо, высокѣсть таксы залежить вѣдъ того, якій выслѣджено чистый дохѣдъ обовязаного до оплаты таксы а взглядно его родичѣвъ, прародичѣвъ и прибранныхъ родичѣвъ.

Комісія вымѣряюча таксу мае (вынявши надзвычайнй випадки) при вымѣрѣ поступати пѣсля сихъ постановъ міністеріального розпорядженя:

„До 14-ои клясы (такса 1 зр.) належить зачислити всѣхъ тыхъ, у котрыхъ заробокъ або дохѣдъ въ роцѣ минувшѣмъ, т. е. томъ за котрый ся мае платити таксу, не переходивъ 300 зр. У кого бувъ дохѣдъ або заробокъ вѣдъ 300 до 450 зр., той мае бути зачислений до 13-ои (2 зр.) а у кого бувъ вѣдъ 450 до 600 зр., той мае зачислити ся до 12-ои клясы (3 зр.). Хто мавъ доходу або заробку звыжь

600 зр., той пѣсля высокости оплачуваныхъ податкѣвъ старыхъ буде зачислений до котрой зъ 11 першихъ класъ,“ при чѣмъ (якъ знаемо) десята часть тыхъ податкѣвъ зъ рядовыми додатками буде всказувати класу. Важне при тѣмъ е и то, що и той дохѣдъ, котрый правно увѣльнений есть вѣдъ податку, при обчисленю таксы мае ся такожь увзгляднити а то въ той способѣ, що мае обчислитись вѣдъ него податокъ, котрый рѣшае о высотѣ таксы.

Постановы ти министеряльного розпорядженя дуже важнѣ. Якъ знаемо зъ досвѣду, нашихъ селянъ зачисляють загаломъ до 13-ои класы с. е. кажутъ платити 2 зр. рѣчно. Тымъ часомъ багато то знайде ся такихъ богатырѣвъ, що по вѣдшибненю коштѣвъ управы, засѣву и збѣрки мають доходу зъ землѣ 300 до 450 зр.?! Тому то най кождый корыстае зъ прислугуючого права рекурсу и выводить свою кривду передъ высшою властію.

О тѣмъ, чи хто мае платити таксу, може ся довѣдати — якъ знаемо — зъ спису, якій въ Марцю кожного року урядъ громадскій мае на 14 день до перегляду кождому выставити, а опѣсля его у себе переховати; а крѣмъ того довѣдае ся о тѣмъ урядово зъ наказу заплаты, противъ котрого належить рекурсовати.

Списъ той дѣстае урядъ громадскій зъ кѣнцемъ Лютого зѣ староства, уложеный на пѣдставѣ листы асентирунковой, дослѣдѣвъ зъ доходженя переведеного зъ вѣйтами и зъ списѣвъ выпущеныхъ зъ войска задля ихъ непридатности (котрѣ то послѣднѣ списы мають обовязокъ власти войсковѣ удѣляти староствамъ). Наказъ же заплаты выдае предсѣдатель комисіѣ, вымѣряющей таксу (староста), на пѣдставѣ рѣшеня комисіѣ, запавшого бѣльшостію голосѣвъ.

Подаемо тутъ формулярѣ такого спису и наказу заплаты, чтобы зъ ними обзнакомитись.

Обовязані до оплати таксы пѣсля § 1 уставы о таксѣ то тїп, щѣ самї мали въ войску служити и щѣ-сьмо ихъ вычислили въ уступѣ першѣмъ пѣдъ числ. 1) до 4); обовязані пѣсля § 4 то родичѣ, прародичѣ и прибрані родичѣ.

Рубрика III (рѣкъ уродженя): Списъ той мае укладати ся не поазбучно або въ якѣмъ иншѣмъ порядку, лишь пѣсля часу уродженя, отже сѣго року зачинати ся мае списъ вѣдъ тыхъ, щѣ въ р. 1875 мали ставитись до войска, т. е. родились въ 1855 р.

Рубр. IV. Списы тїя укладають ся для каждой громады окремо, то значить : записуе ся въ оденъ выказъ всѣхъ приналежныхъ до дотычної громады ; а щѣ неразъ трафить ся, щѣ приналежный до громады А замешкавъ въ громадѣ В, томú то въ рубрику IV мае затыгнути мѣсце замешканя ; громада, до котрой приналежать всѣ втягнені въ списъ сей, выписана вже на заголовку (Н. Н.). Того, о котрѣмъ не знати, до якои громады належить, слѣдуе затыгнути до спису той громады, въ котрѣй мае до войска ставити ся.

Рубр. V. Тутъ мае выказати ся всякій заробокъ, всякій маетокъ, де бы вѣнъ не лежавъ, и всякій дохѣдъ, зъ чого будь бы вѣнъ приходивъ ; пѣдъ „иншимъ дохѣдомъ“ належить выказувати : цѣлковите або часткове удержане вѣдъ родичѣвъ и т. д.

Рубр. VII. Рѣкъ той може бути рѣжный, н. пр. хтось ставлявъ ся 1878 р. третїй разъ и не придавъ ся, то у него въ рубр. VII буде выказаный р. 1878 ; другїй зновъ ставивъ ся 1879 р. яко въ 5-їй клясѣ вѣку и не придавъ ся, то у него р. 1879 буде въ VII рубр. затыгненый.

Рубр. XII. Тутъ затїгае ся рѣшене комісіѣ, вымѣряючої таксу, чи она узнасть, щѣ обовязаный до оплати таксы мае еѣ платити або щѣ его пѣсля § 5 уступу 1. 2 (задла калѣцтва або убожества) увѣльняе ся. Чи хто способный до заробку, орѣкае комісія вымѣряюча таксу на пѣдставѣ лїсты асентирунковой, въ котрѣй пѣсля §. 68 инструкціѣ до за-

кона войскового зъ р. 1868 комісія асентирункова, увôльняючи когось вôдъ войска, мае втягнути, чи вôнъ способный на себе заробляти або зовсѣмъ нѣ або лишь по части. Часово увôльненіи и принятіи до войска мають уважати ся за способныхъ до заробку. Слї въ листѣ асентирунковôй нема рѣшеня комісіѣ асентирунковой, або слї неспособнôсть до заробкованя пôзвѣйше наступила, мае ся та неспособнôсть ствердити.

Рубрика XIII остае невыповнена, слї въ рубр. XII выказано, що обовязанный до оплаты пôсля §. 1-ого мае таксу самъ платити або увôльняе ся вôдъ неи, бо тогды (якъ знаемо) родичѣ и т. д. не мають платити за сынôвъ; а лишь тогды мае выповнити ся та рубрика словами „обовязанный до оплаты“, слї въ рубрицѣ V д) выказано, що не служащій въ войску мае утримане вôдъ родичѣвъ и т. д.

Въ рубр. XIV и XV втягае ся рѣшене комісіѣ що до класы, до якои пôдтягнуено обовязаного до оплаты таксы.

Одень примѣрникъ сего спису переховувати буде урядъ громадскій, а другій староство.

Кождый обовязанный платити таксу войскову дôстати мае ось такій — **наказъ заплаты:**

Оречене взглядомъ вымѣренои таксы войсковои.

Округъ админістраціонный: (Львôвъ.)

Політичный повѣтъ: (Львôвъ.)

Урядъ податковый: (Львôвъ.)

Громада: (Винники.)

На пôдставѣ изслѣдовань, переведеныхъ ведля устави зъ 13-ого Червня 1880 (ч. 70 Д. з. д.), вымѣрюе ся такса войскова за р. 1880 за Николу Наконечного, уродженого въ р. 1856, приналежного до громады (Винники), тамже пôдъ ч. д. 17 замешкалого, а обовязаного пôсля § 1 точка (1. 2. 3. 4) тогожь закона до оплаты той таксы, пôсля XIV-ои класы на 1 зр. а. в.

Таксу ту має Никола Наконечный (а сли вѣнъ не має жадного доходу и при родичахъ удержуе ся, то за него его родичѣ) до дня заплатити въ касѣ ц. к. уряду податкового (у Львовѣ).

Противъ сего ореченя прислугуе до 30 день право рекурсу до краевой власти політичної.

(Пѣднись предѣдателя комісіѣ
вѣмѣряющей таксу.)

Оречене те ясне, а хѣба додамо до него ще лишъ то, що наказъ заплаты має вѣдносити ся або до обовязаного пѣсля § 1 або пѣсля § 4, а не наразъ до обохъ.

Въ кѣнци выяснило міністеріяльне розпоряджене ще де-що про складъ комісіѣ вѣмѣряющей таксу. Якъ знаемо, складае ся она зъ старосты та чотырохъ членѣвъ, выбранныхъ по двохъ старостою и радою повѣтовою. Отже члены тѣи мають ся що року на ново выбирати и то не лишъ зъ помежи членѣвъ рады повѣтовой але можна выбрати людей, не належачихъ до рады; крѣмъ двохъ членѣвъ комісіѣ має ся выбрати кожного року по одному заступникови для каждой группы выбранныхъ членѣвъ комісіѣ т. е. оденъ для двохъ членѣвъ выбранныхъ старостою, а оденъ для другихъ двохъ членѣвъ выбранныхъ радою повѣтовою.

Щобъ комісія могла правосильно рѣшати, мусятъ крѣмъ предѣдателя бути присутнѣи чотыри члены (вчисляючи въ то и заступникѣвъ); а рѣшеня западають бѣльшостію голосѣвъ, т. е. трѣхъ. Предѣдатель голосуе лишъ при рѣвности голосѣвъ два на два, и тогда его голосъ рѣшае.

Члены той комісіѣ не побирають жадныхъ діетъ.

Часть друга.

Згадали-сьмо вже давнѣйше, що зъ доходѣвъ таксы войскової а именно зъ двохъ миліонѣвъ зр. а. в., котрї рѣчь-рѣчно мають ся призбирати, має ся заложити окремый фондъ, званый „фондъ таксы войскової“.

Призначеный вѣнь є:

1) на полѣпшене заосмотреня инвалідѣвъ (войсковыхъ калѣкъ);

2) на заосмотрене вдѣвъ и сирѣтъ по:

а) побираючихъ пенсію;

б) по жовнѣряхъ та пѣдъофицерахъ сталого войска (лініѣ, резервы и маринарки), убитыхъ въ бою або помершихъ вѣдъ ранъ и невыгѣдъ военныхъ;

в) по тыхъ, щѣ то, хотяй до войска неналежачї, але въ часѣ вѣйны пѣсля §. 18 закона войскового до якихъ цѣлей военныхъ покликанї, полягли пѣдчасъ той службы въ битвѣ або померли вѣдъ ранъ и невыгѣдъ военныхъ;

д) по тыхъ, щѣ въ подѣбный спосѣбъ полягли або померли, служачи въ загальнѣмъ ополченю.*)

Устава зъ 13-ого червня 1880 о таксѣ войсковѣй всказує лишъ спосѣбъ полѣпшеня заосмотреня инвалідѣвъ, а заповѣдає, що окремымъ закономъ буде установлене заосмотрене для вдѣвъ и сирѣтъ, що ино вычисленыхъ.

Отже що до заосмотреня инвалідѣвъ то рада державна має рѣчь-рѣчно вызначати якусь суму зъ фонду таксы войскової до розпорядимости міністерства краевой обороны и вѣйны. Оба тї міністерства мають зъ той рѣчь-рѣчно имъ вызначуваної сумы удѣляти въ дорозѣ ласки особистї

*) Загальне ополчене (Landsturm) складає ся зъ самыхъ охотникѣвъ, котрї не належать анѣ до сталого войска анѣ до лянтверы анѣ маринарки.

додатки тымъ инвалидамъ, щѣ зѣстають на заосмотреню войсковѣмъ (въ силу закона зъ 27. грудня 1875 ч. 158 Д. з. д.).

Сей законъ установивъ досыть значнй пенсіѣ для особъ войсковыхъ и патентальнй платнѣ для инвалидѣвъ; томѹ-то инвалидамъ, побираючимъ пенсію и платню пѣсля тои установы, може міністерство лишъ въ дорозѣ ласки дати додатокъ и то лишъ тогды, сли не побирають рѣчной платнѣ 1200 зр. а. в. и сли задля своихъ ранъ заслугують на увзгляднене.

Противно инвалидамъ давнѣйшимъ, котрѣ пѣсля давнѣйшихъ приписѣвъ побирають меншу пенсію або патентальну платню, належить ся зъ фонду таксы войсковои додатокъ, а то:

а) жовнѣрямъ и пѣдъофицерамъ ще половиця ихъ дотеперѣшньої платнѣ инвалидскои (с. е. 50 вѣдъ ста); сли н. пр. хто побиравъ рѣчно 1 зр., то буде вѣдъ тецерь побирати рѣчно 1 зр. 50 кр.;

б) побираючимъ пенсію (офицерамъ и другимъ урядникамъ) 20, 15 або 10 процентъ ихъ дотеперѣшньої платнѣ въ мѣру ихъ пенсіѣ: чимъ пенсія була бѣльша, тымъ меншій процентъ додатку належить ся.

Зъ того отже бачимо, що фондъ таксы войсковои мае служити найперше до вырѣвнания платнѣ инвалидскои и пенсіѣ мѣжь особами войсковыми, а ажь дальша цѣль его заосмотрене вѣдѣвъ и сирѣтъ.

На злучай вѣйны може цѣлый фондъ — ажь до вычерпаня — бути ужитый на цѣли симъ закономъ означенй.

Часть третя.

Згадали-сьмо також, що звыжка надъ два міліони рѣчного доходу таксы войскової має обертати ся на загальні потреби державы, котра за те приняла на себе обовязокъ на випадокъ вѣины спомогати родини покликаныхъ до войска. Третя часть уставы становить власне о тѣмъ, котрі родини можуть побирати запомогу, дальше котрі члени такой родини, кѣлько та коли, въ кѣнци хто властиве удѣляє тиі запомоги.

Родини тыхъ войсковыхъ, щѣ, належачи до резервы заступничої и до обороны краевой, зѣстають на сталѣмъ урльопѣ а въ злучаю мобілізаціѣ (вѣины) зѣстануть до чинной службы покликані, — дальше родини тыхъ, щѣ-то, не належачи до войска, зѣстануть въ силу § 18 закона войскового покликані до чинностей службовыхъ въ цѣляхъ воєнныхъ, — въ-кѣнци родини належачихъ до склаканого загального ополченя: можуть побирати запомогу зъ фондѣвъ державы, сли пѣдпомоги дѣйсно потребувати будуть и о ню будуть просити.

Родини же тыхъ, щѣ служатъ въ лінії, не мають пѣсля сеї уставы права до запомоги.

Слово родина є дуже обширне: и своякъ, щѣ десятый кѣль въ плѣтѣ, належить до родини. Проте законъ означає, що зъ родини тыхъ покликаныхъ войсковыхъ має право до запомоги лишъ: жѣнка и дѣти, а крѣмъ тыхъ такожъ родичѣ, прародичѣ, братя и сестры, однакъ тиі пѣслѣдні лишъ тогды, сли о ихъ удержанє старає ся покликаний до войска. О удержанє т. є. харчъ и все найпотрѣбнѣйше до житя, якъ одѣжъ, помешканє, покликаний до войска мусѣвъ для щѣ ино вычисленыхъ членѣвъ своєї родини зъ особистого свого зарѣбку старати ся самъ о цѣлє або щѣ найменше по бѣльшой части, щѣбы они могли дѣстати запомогу державну на такъ довгій часъ, якъ довго

вѣтъ не вертае зъ войска. Сли бы покликаныи мавъ якій мастокъ н. пр. Грунтъ, зъ которого выстарчивъ бы дохѣдъ на удержане родины, або сли бы котрый зъ вычисленыхъ членѣвъ его родины мавъ свѣй окремый мастокъ або спосѣбъ заробкованя: то тогды въ першѣмъ випадку жаденъ членъ родины не дѣставъ бы запомоги державной, а въ другѣмъ той членъ, котрый мае свѣй мастокъ або заробокъ.

Або возмѣмъ такой випадокъ: покликають халупника, що-то крѣмъ той хатчины и одной грядчины бѣльше нѣчого не мае а лишь зъ заробку удержуе жѣнку, дѣти та ще и стару матѣрь. Его мастокъ такъ малый, що нѣякъ не выстарчить на удержане той численной родины: вѣтъ працею рукъ всѣхъ прокормлювавъ. Отже родина его мае повне право до запомоги державной.

Чи хто мае право до запомоги, того доходитъ староство черезъ вѣйта, а надае запомогу окрема комисія, складаюча ся зъ намѣстника або урядника, черезъ него признаненого, зъ делегата краевой власти скарбовой и зъ делегата выдѣлу краевого. Въ кождѣмъ краю короннѣмъ буде пѣсля потреби установлена така одна або бѣльше комисій, до котрыхъ треба буде подати просьбу о запомогу.

Просьба така вѣльна вѣдъ стемплѣвъ а навѣтъ вѣдъ оплаты почтовой; треба однакъ покликатись на § 20 уставы зъ 13. червня 1880 и такъ на поданю якъ и на ковертѣ написати: „вѣльне вѣдъ стемпля (вѣдъ оплаты почтовой) въ силу § 20. уставы зъ $1\frac{3}{6}$ 1880.“

Що до высоты, запомога на кожду голову въ родинѣ выносить стѣлько, кѣлько припадае на голову на выживлене войска въ маршу, — а сли родина покликаного потребуе наймати хату, то ще и дѣстае яко комѣрне половицю того, що выносить запомога на удержане. Дѣти низше вѣсьмохъ лѣтъ дѣстають половицю того вымѣру. Однакъ зраховавши всѣ денний запомоги, для всѣхъ членѣвъ родины покликаного до войска удѣленѣй, то сума та не може перевысшати

высокости денного заробку покликаного т. е. того заробку, якій вѣнь пѣсля своеи зручности, способу заробкованя и платнѣ рѣбѣтникѣвъ въ дѣтѣчнѣй мѣсцевѣсти мѣгъ бы заробити або зароблявъ.

Сли котрый членъ родины побирае вже яку запомогу вѣдъ краю, громады або осѣбъ приватныхъ, то мимо того може ще дѣстати и сю запомогу державну, и то въ тѣй самѣй высотѣ, якъ що ино була бесѣда.

Запомога та буде ся побирати що 1-ого и 16-ого кожного мѣсяця зъ горы въ урядахъ податковыхъ, почавши вѣдъ дня, въ котрѣмъ покликаный опуствивъ мѣсе своего пробуваня, ажъ до повороту. Сли покликаный спѣзнивъ ся въ поворотѣ не зъ власной вины, або сли перервавъ службу безъ своеи вины, то родина его не тратитъ права до запомоги. Сли бы покликаного убито въ вѣйнѣ або сли бы вѣнь померъ вѣдъ ранъ военныхъ або на яку хоробу, котрой въ чиннѣй службѣ набавивъ ся, ще закимъ домѣвъ вернувъ: то его родина має право ще шѣсть мѣсяцѣвъ побирати запомогу. По шѣстѣхъ мѣсяцахъ може родина побирати заосмотрене, належаче ся ѣи пѣсля другой части сеи уставы. Сли бы заосмотрене то дано ѣи ще передъ 6 мѣсяцами, не може оно черезъ тыхъ 6 мѣсяцѣвъ бути меньше, нѣжъ була запомога.

Впрочѣмъ запомоги тѣи нѣколи не звертае родина державѣ.

Родины тыхъ, що, зѣстаючи въ чиннѣй службѣ 1) допустились дезерціѣ або 2) судовымъ вырокомъ засудженѣй зѣстали що найменше на кару тяжкой вязницѣ, тратять запомогу.

ВОЛОДИМИР БАРВІНСЬКИЙ

практичного житя. И дальшй книжочки вже приготовляють ся; якъ скоро они появлять ся, залежати буде вѣдъ того, якъ пріймуть ся попереднй книжочки, якій покушъ знайдуть.

Книжочки тїи уложенї такъ, що зрозумѣти и ужиткувати ихъ може не тѣлько чоловікъ зъ высшою наукою але и розумный селянинъ, котрый укѣнчивъ сельску школу. Для легшого зрозумѣня и догѣднйшого ужитку доданї суть численнй взорцѣ подань, котрыми має осягнути ся ще й тая цѣль, щобы нашй люде до судѣвъ и урядѣвъ писали не по польски, якъ до теперь звичайно, але по руски.

Сподѣваемо ся, що всѣ люде доброи волѣ спомагати насъ будуть въ нашѣй роботѣ: однй тымъ, що звертати будуть увагу на наше видавництво и старати ся будуть его ширити, другй, пп. правники (судїѣ, урядники політичнй, скарбовй и и.), тымъ, що доставляти намъ будуть матерїалу на дальшй книжочки.

Цѣну устанавляемо якъ найнизшу, бо въ тѣмъ видавництвѣ не шукаемо зыску, але хочемо нимъ передъ всѣмъ прислужити ся народови. Перша книжочка, „*О отькунахъ и кураторахъ*“, обѣймаюча $2\frac{1}{2}$ аркушѣвъ друку, коштуе 12 кр., а зъ пересылкою почтовою (пѣдъ опаскою) 14 кр.; друга книжочка „*Новый податокъ грунтовый*“, обѣймаюча (въ I-ѣмъ выданю) $5\frac{1}{2}$ аркушѣвъ друку, 30 кр., а зъ пересылкою почтовою 35 кр., третя книжочка, обѣймаюча $2\frac{1}{8}$ аркушѣвъ, 10 кр. а. в.

Редакція „*Батькѣвщины*“.

(Адреса: Редакція *Батькѣвщины* у Львовѣ, пляцъ Галицкїй ч. 15.)

И 10080/2 БАТЬКОВЩИНА,

газета посвящена переважно
справамъ народа,

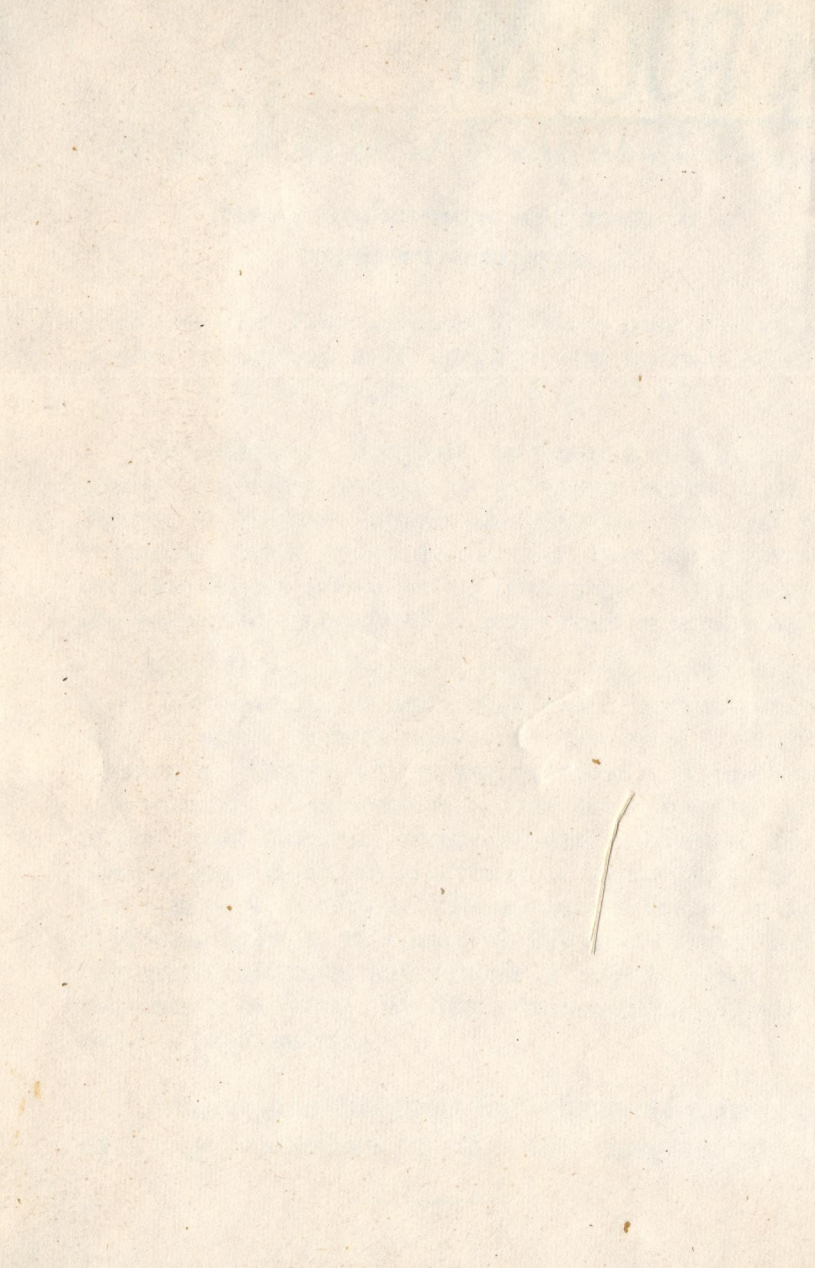
*выходить вѣдъ 1-ого Жовтня 1879-ого року у Львовѣ
2 разы на мѣсяць въ 1 аркушъ. Передплата рѣчна
2 зр. 50 кр., пѣврѣчна 1 зр. 30 кр.*

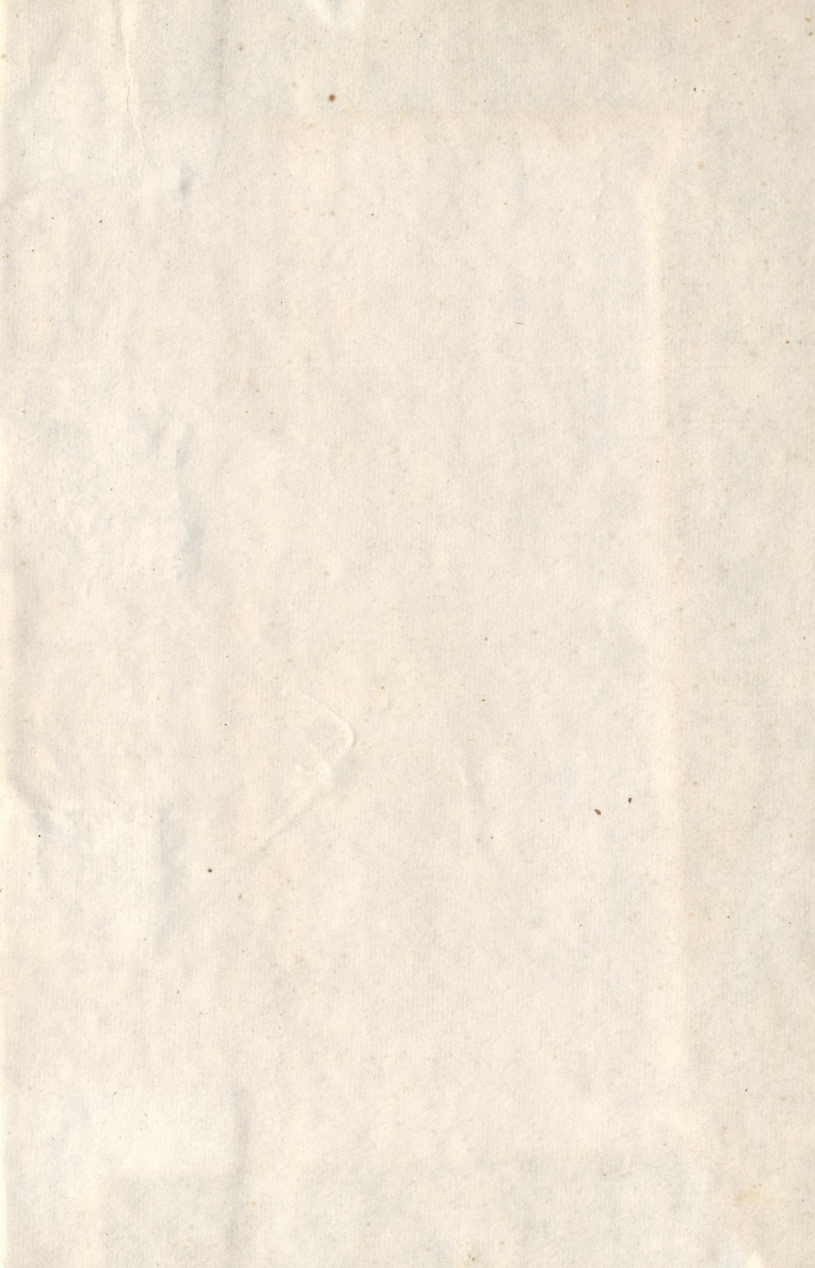
Батькѣвщина, указуючи на теперѣшне сумне положене Русинѣвъ, старае ся побудити всѣхъ и заохотити до згѣднои працѣ для ратованя хочъ тыхъ останкѣвъ батькѣвского добра, якѣ намъ ще лишили ся. Головно жъ займае ся справою народа, указуе на его недолу и подае спосбы, якъ нуждѣ зараджувати.

Батькѣвщина мѣститъ особливо: 1) статѣ передовѣ, обговорюючѣ найважнѣйшѣ нашѣ бѣжучѣ справы; 2) статѣ науково-популярнѣй правничѣ, економичнѣй и и. Важнѣйшѣ зъ тыхъ статей: О книгахъ грунтовыхъ, О засидженю и задавненю частныхъ правъ, Новѣ податки, Жида, Русины и Поляки, Що намъ помочи може, О опѣкунахъ и кураторахъ, Новый податокъ грунтовый, Нова такса войскова и и.; 3) Вѣсти (дописи) зъ краю; 4) Щѣ дѣе ся въ свѣтѣ (переглядъ политики внутренней и заграничной); 5) Новинки и всячина; 6) Вѣсти господарскѣй, промысловѣй и торговельнѣй.

Адреса: **Администрація Батькѣвщины у Львовѣ на пляцу Галицкѣмъ нр. 15, 1-ый поверхъ.**

и. 10.080 / 4 ✓

